

Nr 10.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning
åt värnpliktige A. Kalldins änka och minderåriga barn;
given Stockholms slott den 17 januari 1919.*

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att till den i följd av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring, avlidne värnpliktige A. Kalldins änka Gertrud Elvira Kalldin, född Lindgren, och makarnas fyra minderåriga barn må — utan hinder därav, att Kalldin avlidit efter utgången av den i § 4 av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, angivna tid av två år från det sjukdomen blev känd — från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill de enligt grunderna för nämnda förordning kunna anses berättigade.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

E. A. Nilson.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
17 januari 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLINER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Nilson, anförde härefter:

»Uti § 1 av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, stadgas, att, därest under militärtjänstgöring i fred olycksfall inträffar, så att tjänstgörande värnpliktig, volontär vid hären eller någon, som tillhör flottans eller kustartilleriets stammanskap, varder skadad, staten skall utgiva ersättning jämlikt vissa i förordningen stadgade grunder. Dylik ersättning utgives jämväl, om sjukdom med därav följande skada yppas under eller efter slutad militärtjänstgöring och tjänstgöringen skäligen kan antagas hava till sjukdomen bidragit.

Om skadan medfört döden inom två år från olycksfallet eller från det sjukdomen blev känd, utgiver staten, enligt § 4 mom. 3 a) och b) i nämnda förordning, dels begravningshjälp med 75 kronor, dels ock till änka, när äktenskapet slutits före den tidpunkt då skadan uppkom, en

årlig livränta av 180 kronor från dödsfallet, så länge hon lever ogift, och till minderårigt barn, som fötts före sagda tidpunkt eller födes därefter i ett förut slutet äktenskap, en årlig livränta av 90 kronor från dödsfallet, till dess det uppnått femton års ålder, dock att där livräntor till efterlevande skulle sammanlagt överstiga 450 kronor, de skola, i förhållande till vad på en var livräntetagare belöper, till detta belopp nedsättas, så länge anledningen till dylik nedsättning fortfar.

I överensstämmelse med riksdagens därom fattade beslut hava genom kungl. kungörelse den 28 juni 1918 bestämmelser utfärdats angående viss höjning för år 1918 av ersättning, som utgår jämlikt förenämnda förordning den 18 juni 1909.

Ifrågavarande ersättning utgår från den i § 46 mom. 1 värnpliktslagen omförmälda invalid- och pensionsfond.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, den 14 september 1918 dagtecknad skrift har värnpliktige A. Kalldins änka Gertrud Elvira Kalldin, född Lindgren, anhållit att komma i åtnjutande av något understöd för sig och sina fyra minderåriga barn.

Ansökan av
Gertrud Elvira
Kalldin, född
Lindgren.

Av handlingarna i ärendet inhämtas följande:

Under värnpliktstjänstgöring vid Svea artilleriregemente i januari månad år 1915 vid resa till Gottland för deltagande i en mobiliseringsövning ådrog sig värnpliktige Kalldin genom förkylning sjukdom, för vilken han genom militär myndighets försorg erhöll vård i Tingstäde från och med den 22 i nyssnämnda månad till och med den 14 därpåföljande mars. Under tiden från och med den 15 mars till och med den 18 september samma år uppbar han från riks försäkringsanstalten sjukhjälpersättning samt åtnjöt under nämnda tid vård å Löwenströmska lasarettets lasarett- och tuberkulosavdelningar. Såsom ytterligare ersättning för den Kalldin under nämnda militärtjänstgöring ådragna sjukdomen, lungtuberkulos, tillerkände riks försäkringsanstalten honom enligt beslut den 20 maj 1916 en livränta att tillsvidare från och med den 19 september 1915 till och med den 30 juni 1917 utgå med 450 kronor för år räknat, i sammanhang varmed riks försäkringsanstalten förbehöll sig att framdeles meddela beslut, huruvida och till vilket belopp ersättning efter utgången av den tid, för vilken livränta sålunda beviljats, kunde tillkomma honom. Den 14 augusti 1917 avled Kalldin till följd av lungsot, efterlämnande änkans, född den 19 januari 1886, samt barnen Bertil Arvid, född den 19 november 1906, Karl Ewert, född den 19 februari 1908, Ejvor Elisabet, född den 16 december 1911, och Berta Mercedes, född den 2 december 1913.

Änkan Kalldin, som befinner sig i utblottade omständigheter och måste anlita fattigvården i Husby Långhundra församling, där hon är boende, erhåller visserligen från kommunen en hjälp av 50 kronor i månaden, men detta belopp jämte den inkomst, hon genom sitt arbete är i tillfälle att förskaffa sig, förslår ej under nu rådande dyra tider till utgifterna för hennes och barnens uppehälle. Efter mannens frånfälle ingav hon till riks försäkringsanstalten ansökan om hjälp för sig och barnen. Genom beslut den 22 september 1917 förklarade emellertid riks försäkringsanstalten sig, jämlikt föreskrift i § 4 av kungl. förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, icke kunna tillerkänna dem någon ersättning enligt nämnda förordning, enär mannen Kalldins sjukdom medfört döden senare än två år, från det densamma blivit känd.

Yttrande av
arméförvalt-
ningens civila
departement.

Över förevarande ansökning har arméförvaltningens civila departement den 24 september 1918 avgivit utlåtande samt därvid anført, att ehuru Kalldins efterlämnade änka och barn icke vore i den ställning, att riks försäkringsanstalten kunnat tillerkänna dem ersättning enligt förordningen den 18 juni 1909, syntes det likväl kunna ifrågasättas, huruvida icke — oaktat ovan omförmälda stadgande i § 4 av nämnda förordning — någon ersättning i deras nödställda belägenhet billigtvis borde beredas dem, på grund av att Kalldin under militärtjänstgöring ådragit sig den lungsjukdom, varav han avlidit och som för honom medfört rätt till livränta. Departementet tillåte sig att i sådant avseende erinra, hurusom Kungl. Maj:t genom beslut den 18 januari 1918 medgivit, att till Emma Charlotta Kohlén finge såsom understöd åt hennes dotter Sigrid Charlotta med värnpliktige A. Sture, vilken avlidit till följd av lungtuberkulos, som han ådragit sig under militärtjänstgöring, utbetalas ett belopp av 1,000 kronor för en gång från beväringsskaps invalid- och pensionsfond. I detta fall hade jämväl Sture, som på grund av sjukdomen av riks försäkringsanstalten tillerkänts en årlig livränta av 450 kronor på viss tid, avlidit senare än två år, från det hans sjukdom blivit känd, på grund varav anstalten, uppå därom gjord ansökan, funnit någon ersättning till dottern Sigrid Charlotta icke kunna utgå i anledning av dödsfallet. Därjämte ville departementet omnämna, att 1918 års riksdag i ett särskilt fall medgivit en avvikelse från bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, i det att riksdagen ej haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, att till förre volontären vid Fälttelegrafkåren Nils Josef Andersson finge

— utan hinder därav, att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den i § 12 av sagda förordning föreskrivna tid — från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kunde anses berättigad.

På grund av vad sålunda anförts, hemställde civila departementet — som ansåge det billigt, att antingen något understöd med visst belopp, helst att utgå under vissa år, eller ersättning enligt grunderna i § 4 mom. 3 b) av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, tillerkändes änkan Kalldin och hennes barn i deras nödställda belägenhet — att Kungl. Maj:t måtte antingen tilldela dem ett sådant understöd från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond eller till riksdagen avlåta proposition om medgivande att till dem från samma fond utbetala ersättning enligt nyssnämnda grunder. Därest Kungl. Maj:t skulle pröva skäligt att till riksdagen avlåta proposition i sådant syfte, syntes det dock först tillkomma riks försäkringsanstalten att yttra sig om det ersättningsbelopp, vartill de enligt ifrågavarande grunder kunde vara berättigade.

Uti häröver den 18 november 1918 avgivet utlåtande har riks försäkringsanstalten erinrat om att lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete icke innehölle bestämmelse, att ersättning i anledning av dödsfall skulle utgå allenast för såvitt dödsfallet inträffat inom viss tid efter skadans inträffande. För närvarande vore inom riks försäkringsanstalten under utarbetande förslag till nya bestämmelser rörande ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, och torde riks försäkringsanstalten härvid komma att föreslå bestämmelser, som i möjligaste mån överensstämde med den nya olycksfallsförsäkringslagens föreskrifter. Detta torde gälla även nyss berörda ämne.

På grund av vad sålunda anförts och under hänvisning i övrigt till det utlåtande, som i ärendet avgivits av arméförvaltningens civila departement, ville riks försäkringsanstalten framhålla, att det syntes vara med billigheten överensstämmande, att något understöd tillerkändes änkan Kalldin och hennes förenämnda barn.

I detta sammanhang tilläte sig riks försäkringsanstalten meddela, att därest ersättning i anledning av värnpliktige Kalldins död skolat utgå enligt förordningen den 18 juni 1909, riks försäkringsanstalten skulle hava utanordnat begravningshjälp med 75 kronor samt tillerkänt änkan Kalldin, så länge hon levde ogift, och vart ett av de fyra barnen,

Yttrande av
riks försäkrings-
anstalten.

till dess det uppnått 15 års ålder, årliga livräntor från den 14 augusti 1917, att utgå med belopp, beräknade i enlighet med de i § 4 av nämnda förordning angivna grunder. Under den tid såväl änkan Kalldin som samtliga barn varit berättigade till berörda ersättning, skulle livräntebeloppen hava nedsatts för änkan från 180 kronor till 150 kronor och för varje barn från 90 kronor till 75 kronor. Så snart någon av ifrågavarande livräntor upphört att utgå, skulle emellertid de återstående livräntetagarnas livräntor hava utgått med fullt belopp. De livräntebelopp, som belöpt å år 1918, skulle hava förhöjts med 50 procent enligt kungl. kungörelsen den 28 juni 1918 angående höjning för år 1918 av ersättning, som utginge jämlikt förberörda förordning.

Departements-
chefen.

Om ock någon rätt till ersättning jämlikt förenämnda förordning den 18 juni 1909 icke tillkommer sökanden och hennes barn, synes likväl staten av billighetsskäl icke böra undandraga sig att till dem utgiva dylik ersättning, och detta så mycket mindre som, enligt vad riks-försäkringsanstalten anført, vid den förestående revisionen av ifrågavarande förordning sannolikt kommer att föreslås borttagande av den i § 4 av förordningen nu stadgade tidsbegränsningen.

Jag får alltså hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att till den i följd av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring, avlidne värnpliktige A. Kalldins änka Gertrud Elvira Kalldin, född Lindgren, och makarnas fyra minderåriga barn må — utan hinder därav, att Kalldin avlidit efter utgången av den i § 4 av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, angivna tid av två år från det sjukdomen blev känd — från bevaringsmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill de enligt grunderna för nämnda förordning kunna anses berättigade.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Erik von Horn.